

APC-maksukäytännöt

Laurea

Haaga-Helia

Xamk

15.4.2025

Haaga-Helia

Ohjelma

1. Mitä ovat apc-maksut ja apc-maksut osana avoimuuden kustannuksia amkeissa (tiedejatutkimus.fi) 10min

2. Laurea (Anna Laakkonen, asiantuntija) 10min

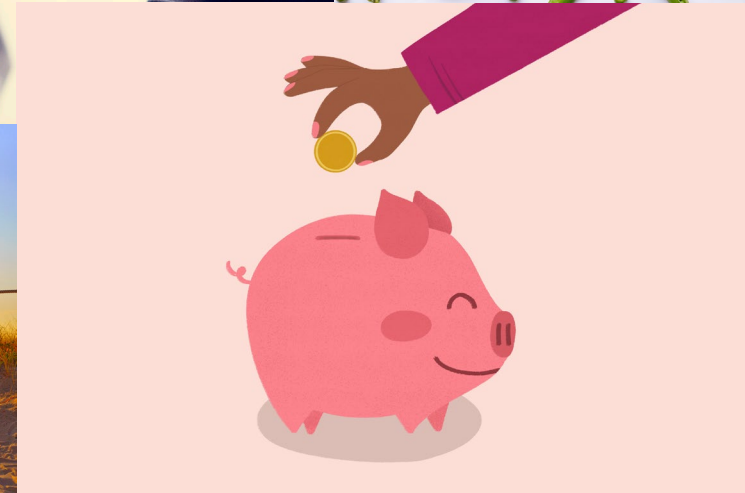
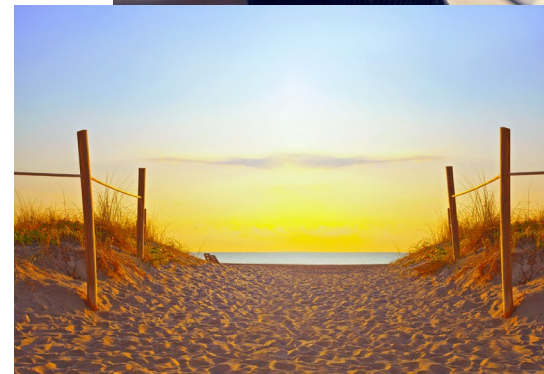
3. Haaga-Helia (Antti Nyqvist, tietoasiantuntija) 10min

4. XAMK (Cai Weaver, kieliasiantuntija) 10min

Keskustelua – aikaa kysymyksille ja käydään läpi chatiin tulleet kysymykset 20min

Mitä ovat apc-maksut?

- APC on lyhenne sanoista *article processing charges*.
- ”Kirjoittamaksu, jonka avoimesti saatavilla olevan lehden kustantaja voi artikkelista periä. Osa avoimuuden periaatteella toimivista lehdistä rahoittaa toimintansa muulla tavoin.”
- Tarkennus: kokonaan vai osittain avoin (hybridi) lehti?
- Kirjat?

Tiivistelmä tiedejatutkimus.fi huomioista

Avoimen julkaisemisen kirjoittajamaksut kasvaneet Suomessa 2021 n. 4 milj. -> 2023 n 4.3 milj.

Amkeilla

- 2021 25,567 e apc (+11 600 bpc)
- 2023 60,972 e apc (+2,727 bpc)
- Amkien osuus pieni, keskinäiset erot ja mittakaavaero yo

Maksuja raportoinut n. puolet amkeista

N. ¼ osa hybridilehtiin, ¾ osa täysin avoimiin lehtiin

APC-maksut pieni osa avoimen julkaisemisen kokonaiskustannuksia

APC-maksujen hakeminen, hyväksyntä ja maksaminen

Käsittely

- Hakeminen (v. 2022):
 - E-lomake -> Tikettijärjestelmä -> Käsittelijä, Esihenkilö, Käsittelijä -> laskutustiedot hakijalle (HH:n perustiedot, kirjaston kp ja käsittelijä viitteenä)
- Maksaminen:
 - Laskuttaja lähettää elaskun HH:n ostoreskontrajärjestelmään (ulkom. myös laskujen skannauspalveluun), järjestelmässä tarkistettavaksi laskun viitteenä olevalle henkilölle, normaali laskun hyväksyntä- ja maksuprosessi

Kriteerit

- Kriteerit: vastuukirjoittaja, artikkeli hyväksytty julkaistavaksi, julkaisutyyppi A1-A4 , lehti OA tai hybridi, jonka taso voidaan arvioida hyväksi (JUFO 1-3, DOAJ, SNIP, käsittelijä arvioi), CC-lisenssi, ei saa apc-rahoitusta hankkeesta.

APC-maksujen hakeminen, hyväksyntä ja maksaminen - käytännössä

Käsittely

- Hakemuksia tulee parilta kouralliselta henkilöltä
- Laskuja ei lähetetä oikeaan paikkaan, vaan postilla pdfiä kirjoittajille
- Viitteistä huolimatta lasku jää kiertämään väärille käsittelijöille – tämän tyyppiset laskut eivät tuttuja taloushallinnolle
- Tekijät huolissaan maksetaanko ajoissa ja onko maksettu – läpinäkyvyys maksujärjestelmiin puuttuu
- Laskutuslisät suuriakin, toisaalta luottokortti plan B:ssäkin ollut ongelmia
- Tullut laskuja, jotka eivät ole laskuja (purchase order), tuplalaskutusta.

Kriteerit

- Arvioinnin hankaluus
- Saalistajajulkaisujen välttäminen
- Kirja-artikkelit poikkeuksena/yksittäistapauksena
- Konferenssijulkaisumaksut